

Yolumuz Qarabağdır!

Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyi işğaldan azad edilmiş rayonlarda muzey işinə start verib

Dünya mədəniyyətinə, elminə sahib olmaq üçün nə qədər müharibələr apardıb, günahsız qanlar tökülib. Yaradıcılığının əsasını müharibə mövzusu təşkil edən Vasili Bikovun fikrinə görə, "məharibə və mədəniyyət bir araya gəlmir, onlar ayrı-ayrı dillərdə damışır".

Uzun illər erməni vandalları tərəfindən işğala məruz qalmış ərazilərimizdə yüzlər ekspontan dağıdılmış, yandırılmış, talan edilmiş muzeylərin acı aqibəti hamını narahat edir. 2017-ci ildən Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyində fəaliyyət göstərən "Gənc muzeyşunaslar və muzeysevərlər klubu"nın üzvləri ilə birlikdə rəhbəri olduğum "Yolumuz Qarabağdır! Qarabağ Azərbaycandır!" layihəsi çərçivəsində işğaldan azad edilmiş rayonların yenidən fəaliyyətini bərpa etmiş muzeylərinin ziyarət etdik.

Bu gün qalib ölkə kimi erməni saxtakarlığının qarşısının alınmasında, Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olan Qarabağın tarixi, iqtisadiyyatı, elmi, təhsili və mədəniyyəti, baş vermiş münaqişələr, yerli əhaliyə qarşı daşnakların vəhşilikləri haqqında məlumatların, bütövlükdə əsl həqiqətlərin həm ölkə daxilində, həm də dünya ictimaiyyətinə qərəzsiz çatdırılmasında bir sıra sahələrin mütəxəssisləri kimi, muzeyşunaslarının da qarşısında mühüm vəzifələr dayanır. Hesab edirik ki, bu vəzifələrdən biri də vaxtilə işğala məruz qalmış və bu gün müzeffər Azərbaycan Ordusu və Ali Baş Komandanın siyasi iradəsi neticəsində geri qaytardığımız doğma torpaqlarımızda tarixən mövcud olan Qarabağ maddi mədəniyyət nümu-

nələrini özündə eks etdirən muzeylərin təbliği, elmi tədqiqatların və araşdırmların aparılmasıdır.

1992-ci ildən başlayaraq, 2020-ci ildə qazanlığımız tarixi Zəfərə qədər hemişə itirdiyimiz rayonların anım günlərini qeyd edirdik. Doğma yurd-yuvasız günlərimiz üst-üstə yığılaraq illərə çevrilmişdi. Lakin səbrimiz tükənsə də, ümidiimizi itirmədik. Bu inam bizi illərlə ayaqda tutdu.

44 günlük Vətən müharibəsində qazandığımız qələbə sayesində işğaldan azad edilmiş torpaqlarımıza gedən Zəfer yoluna çıxdıq. Qalib ölkənin vətəndaşı kimi qururla ayaq basdıgımız ilk rayon Füzuli oldu.

Nə qədər acı olsa da, bu bir həqiqətdir ki, 1993-cü ilin 23 iyul tarixində Ağdamın işğali, ölkə daxilində separatçı qüvvələrin fəallığı, ordunun həddindən artıq siyasişərək müxtəlif partiyaların, qurumların mənafeyinə xidmət etməsi Füzuli, Cəbrayıllı, Qubadlı və Zəngilan rayonlarının da düşmən əlinə keçməsini sürətləndirdi.

1993-cü il avqustun 23-də Qarabağın böyük rayonlarından olan Füzuli və Cəbrayıllı erməni quldur dəstələri tərəfindən işğal edildi. Bu rayonların müdafiəsi zamanı xalqımızın yüzlərə igid oğlu qəhrəmanlıqla şəhid oldu. Sözsüz ki, Azərbaycana qarşı ədalətsiz müharibə aparıldığını, onun ərazi bütövlüğünün pozulduğunu və torpaqlarının ermənilər tərəfindən, işğal olunduğunu Birləşmiş Millətlər Təşkilatı da təsdiq edirdi. Lakin BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası hərbi əməliyyatları dayandırmaq, Ermənistanın öz qoşunlarını işğal etdikləri Kəlbəcər, Ağdam, Füzuli, Cəbrayıllı, Qubadlı və digər ərazilərdən qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən qətnamələr qəbul etsə də, onlar uzun illər icra edilməyib, kağız üzerinde qaldı.

Dövlət başçısının dəfələrlə qeyd etdiyi kimi, əfsuslar olsun ki, dünya birliyi bu haqsızlığa,

ədalətsizliyə göz yummaqda davam edirdi. Uzun illər təcavüzkarların işğalçılıq siyasetinin qurbanına çevrilən bir çox mədəniyyət obyektləri, o cümlədən muzeylərdə saxlanılan misilsiz tarixi ekponatların, qiymətli incəsənet və mədəniyyət nümunələrinin erməni faşistləri tərəfindən talan edilərək Ermənistana daşınması öz təsdiqini çoxdan tapıb.

Füzuli rayonuna səfər gənc muzeyşunaslarda ilk dəfə işğaldan azad edilmiş torpaqlarımıza ayaq basdıqları üçün yüksək əhvali-ruhiyyə yaratmışdı. Qalib ölkənin gəncləri qürur hissi keçirirdilər. Burada önce Füzuli Rayon Tarix-Diyarşunaslıq Muzeyinin Bala Bəhmənli kənd filialı ilə tanış olduq. Muzeyin qurucusu və rəhbəri II qrup Qarabağ qazisi Elçin Əsədovdur. Muzey işinə olan marağı onu 52 yaşında Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənet Universitetinə aparıb. Muzeyşunaslıq ixtisasına yiyələnib. Səmimi söhbəti və tövsiyələri gənc muzeyşunaslarda və tələbələrde bu peşəyə marağı daha da artırdı.

Cox yüksək təəssüratlarla Bala Bəhmənli kəndindən ayrılib Horadız şəhərinə yola düşdü. Orada Füzuli Rayon Tarix-Diyarşunaslıq Muzeyinin ekspozisiyasında sərgilənən qiymətli ekspozitrlar və tarixi abidələr haqqında geniş məlumat əldə etdik. Öyrəndik ki, rayonun ərazisində 2 dünya, 14 yerli əhəmiyyətli arxeoloji, 4 ölkə əhəmiyyətli tarixi-memarlıq abidəsi olub. Qarabağ müharibəsi başlandığı dövrdən bu abidələrin çoxu erməni vandalizmə məruz qalıb...

**Sahibe ƏLƏKBƏROVA,
Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin
innovasiyalar və təhsil proqramları
şöbəsinin elmi işçisi**